

GEHÖR

Medlemsblad för
Gävle Symfoniorkesters vänner (GSV)

Box 1283, 801 37 Gävle
Bankgiro 5223-0406
Nr 148, maj 2020

När ingenting är sig likt

Vi hade mycket att se fram emot, vänföreningens resa till Edinburgh för att uppleva finalen på Gävle Symfoniorkesters utlandsturné, gästbesök av Svenska Kammarorkestern med Martin Fröst, Bo Lindes cellokonserter med mera. Men i mitten av mars lade coronapandemin en död hand över offentliga musikevenemang. Visserligen kunde orkestern framgångsrikt genomföra sin utlandsturné, men vännerna fick snällt stanna i Gävle. Vårt årsmöte fick skjutas på framtiden liksom vår planerade resa till Falun.

”Ett annat liv”, titeln på nyligen bortgångne P O Enquists självbiografi, är vad vi tvingas leva nu. All heder åt vår orkesters kammarmusikgrupper som vi får njuta av digitalt. En kvartett (varav tre från vår orkester) tog sig djärvt an Beethovens andra symfoni i Matteus kyrka. Jag förundrades över den fylliga tonen, en högtidsstund. Lunds studentsångare klättrade upp på taket och lät vårsångerna ljuda över slätt och bygd och även för oss.

Det flesta av oss äldre kan tyckas leva ett ganska behagligt liv utan förpliktelser och bokningar. Ändå blir det i längden enahanda. Som sociala varelser behöver vi träffa varandra, vi saknar vår orkester. I stunder som denna inser vi vad levande musik betyder. Jaime Martín, orkesterns chefsdirigent, säger träffande i en intervju i generalprogrammet: ”Att uppleva en konsert är att vara med om ett ögonblick som är omöjligt att upprepa.”

En dag kommer Gevaliasalen att åter fyllas med en förväntansfull publik, en dag kommer vår musikaliska resa att fortsätta då Jaime höjer takt-pinnen och den dagen längtar vi efter.

Tomas Attorps, vice ordförande

Till minne av Malin Gjörup

Den 21 maj nåddes vi av beskedet att Symfoniorkesterns tidigare programchef Malin Gjörup hastigt avlidit. Malin lämnade arbetet som programchef för vår symfoniorkester för ett år sedan för att bli chef för Norrlandsoperan i Umeå. Malin hade arbetat i Gävle som producent och programchef sedan 2011.

Malin var en oerhört viktig person för orkesterns utveckling med starka kontaktnät både i Sverige och internationellt. Vi minns att hon på några timmar kunde skaka fram ersättare för en insjuknad solist. Malin var också den som starkt bidrog till att orkestern på senare år kunde genomföra framgångsrika turnéer i Asien, Amsterdam och Storbritannien. Proffsig, driven och engagerad. Så uppfattade vi Malin. Med sin bakgrund som operasångerska och agent hade hon en unik kombination av konstnärlig erfarenhet och organisatorisk handlingskraft.

Vi sörjer med Malins familj, orkestern och hela Konserthusets personal.

Tack från orkestern

Som vi skrivit om i tidigare *Gehör* har vänföreningen genom Turnéfonden bidragit med cirka 150 000 kronor till turnén i Storbritannien. Bidraget innebar att orkestern kunde förstärka stråktionen med två extra musiker. Vi stod också för en avskedsbuffé i Usher Hall på kvällen den 15 mars för hela orkestern. Dag Björkling, ordförande i Symf:s avdelning 11 har tackat oss med ett vackert kort. Dag skriver att stråkförstärkningen gjorde stor konstnärlig skillnad.

”När vi ett par kvällar hade manfall i någon stämma kunde vi utan problem spela ändå. Mycket värdefullt”, skriver han. Dag uttrycker också sin uppskattning över bufféminglet – med mat och vin - i en av Usher Halls lokaler. Det blev en fin slutpunkt på en framgångsrik turné. Och planer finns nu på en inspelning av Prokofievs violinkonsert med Viktoria Mullova och Symfoniorkestern!

Ingrid Iremark, ordförande

Du är saknad, Malin

För några dagar sedan nåddes vi av budet att vår tidigare programchef Malin Gjörup hastigt avlidit.

Det känns därför oundvikligt att först skriva om henne, hennes roll hos oss och hur vi arbetade tillsammans.

Jag kommer mycket väl ihåg när jag träffade Malin första gången, inte exakt när utan själva tillfället. Hon hade då just börjat sin anställning hos Svenska Konsertbyrån i Stockholm och var tillsammans med sin chef och firmans ägare, Kerstin Hammarström, på besök i Gävle för att presentera deras artister.

Malin, sa Kerstin efteråt, är en person jag tror mycket på. Något som visade sig vara sant.

Vi båda fick direkt en god kontakt och samtalen från Konserthuset i Gävle till kontoret i Stockholm kom att bli många och långa. De handlade inte bara om artister utan om allt inom kultur men även annat.

Sådan var Malin, intelligent, allmänbildad, inte minst hade hon ett brinnande kulturintresse och starka åsikter om mångt och mycket som hon gärna delade med andra vid samtal och diskussioner.

Helt enkelt en person man gärna ville umgås med.

När Malin 2011 började sin tjänst hos oss kom vi att arbeta parallellt med orkesterns konserter med allt vad det innebär från dirigenter, program och solister till att någon i orkestern varit tvungen att sjukskriva sig och vikarie måste komma på plats. Vi delade information och resonerade om vad som var möjligt och skulle passa oss.

”Vad tror du om det här?” var den vanliga frågan.

Malin kom också att bli nära vän med vår chefdirigent Jaime Martín. Tillsammans kom de två att driva och utveckla programarbetet ytterligare till den höga nivå vi har idag.

Efter en egen tidigare karriär som operasångerska är det lätt att förstå att det var lockande, när erbjudandet kom från Umeå, att bli chef för Norrlandsoperan men jag tror ändå att där fanns en viss tvekan. Men man återvänder ju alltid till sitt ursprung sägs det.

Det var också Malin som påbörjade arbetet med vår turné i mars med kontakterna med turnéagenturen men det var vi andra som fick ta över och slutföra den efter flytten norrut.

Den 7 mars, dagen för den första konserten, fick jag ett sms från henne med texten

”Fan! Extra stråk?!? 5 basar? Jag är grön av avund. Toi, toi, toi!!! Med vänlig hälsning den som håller till godo med 87553” (med vilket menas storleken på respektive stråkstämman åtta musiker i första violin, sju i violin 2 etc.)

Mitt svar,

”Fick loss stålar från vännerna. Berättar mer sen”

Länkar till recensioner från den engelska pressen skickades över signerade ”Man hänger väl med”

Typiskt Malin, alltid uppdaterad. Men tyvärr fick vi inte tillfälle att prata färdigt om våra upplevelser i England. Musiksverige har förlorat en starkt drivande kraft.

Du är saknad Malin!

Einar Ander

En lyckad turné - trots corona

Klockan 12.00 den 6 mars lämnade bussarna konserthuset för att ta oss till Arlanda. Instrumenten var redan på väg med lastbil. Destination för flygresan var Manchester där turnébussarna mötte upp på flygplatsen för att ta oss till Leeds.

Själva konsertdagen, den 7 mars, inleddes med en lång förmiddags ledighet med möjlighet att utforska staden lite och se att den är riktigt trevlig, framförallt de vackra gallerierna.

Efter lunch, buss till Leeds Townhall byggd i mitten av 1800-talet. En vacker byggnad med en stor sal som till viss del liknar Concertgebouw i Amsterdam. Det värsta var utan tvekan lastningen av instrumenten eftersom allt måste bäras upp och ner för traporna från och till Hasses lastbil. Konserten uppskattades av publiken och recensionen var positiv. En bra början på den veckolånga turnén!

Leeds Townhall, en vacker byggnad med en stor sal som till viss del liknar Concertgebouw i Amsterdam.

Söndag 8 mars, ledig dag med egen tid

Måndag den 9 mars

Det sämsta vädret på hela resan. Som tur var låg vårt hotell på andra sidan gatan från konsertsalen. Bridgewater Hall invigd i september 1996 och med en byggkostnad på "blygsamma" 42 miljoner pund.

Salen är gigantisk med 2355 platser. Frågan var nu om orkestern skulle höras i denna enorma sal. Jag var lite orolig ända tills repetitionen började. Då undrade jag istället om där fanns mikrofoner. Jag har aldrig varit i någon finare konsertsal och aldrig hört orkestern låta så bra någon annanstans någonsin. (Även om jag i efterhand förstod att flera musiker tyckte andra konserter kändes bättre). Bredvid mig denna kväll satt IMG artists turnégeneral. Han var nöjd, supernöjd med vad han hörde.

Nästa stopp var Cambridge, tisdag den 10 mars,. Här hade det varit trevligt att ha lite egen tid för att kunna se sig om, men den tid som fanns gick åt till att få lite mat i magen. Salen var verkligen vacker på sitt sätt men olik allt annat jag sett. Återigen en byggnad från mitten av

1800-talet som trots sin ålder rymmer en publik på omkring 1600. Många av de äldre salarna är inte dimensionerade för dagens logistik. Att lastbilen överhuvudtaget kunde köra fram till salen, Corn Exchange, är en gåta. Väl inne ett gytter av prång och svårt att hitta.

Härpå följer två städer jag inte hade hört talas om innan turnén planerades, Cheltenham den 11/3 och Guildford den 12/3.

Cheltenham Town Hall påminner lite om den i Leeds men inte alls lika pampig. En rolig detalj är att där finns en hälsobrunn i foajén, inte i bruk nu för tiden men ändå ett fint monument över gamla tider. Trots den samtidiga hästkapplöpningen och coronaviruset, ändå rätt bra med folk i publiken.

Guildford så, vad ska man säga om det? Sämsta salen och bästa hotellet. Stället gjorde inget bestående intryck och publiken var ganska fåtalig i den ödsligt stora salen.

Så till det som naturligtvis måste räknas som höjdpunkten, att få spela i London fredag den 13 mars, i Cadogan Hall. Huset var från början en kyrka som senare konverterats till konsertlokal. Den är idag hemvist för Royal Philharmonic Orchestra och ligger nära Sloane Square.

Jag hade hoppats att Sven-Bertil Taube skulle komma på konserten eftersom han inte bor så långt därifrån och för att vi pratade om vår turné när han senast sjöng med orkestern. Under den uppseglade corona pandemin vågade han sig givetvis inte ut, och det var klokt. Det gjorde förresten inte heller personal från den svenska ambassaden som fått uppmaningen att undvika folksamlingar.

En föraning om vad som komma skulle märktes här tydligt, då många sålda platser gapade tomma. Synd på en fin konsert!

Sista konserten var i Edinburgh söndag den 15. Det är en lång resa från London som gjordes i två etapper med övernattnig i Newcastle. Här finns ett magnifikt konserthus vid namn Sage Gateshead. (Jag vill uppmana till en sökning på internet.) Tyvärr var ingen konsert inplanerad. Vi sparar det till nästa gång...

Den avslutande konserten i Edinburgh var kl. 15 så avresa redan halv nio. Usher Hall är en magnifikt sal, invigd 1914 men ganska nyligen tillbyggd med en ny foajé. Återigen en fin konsert.

Stående ovationer efter konserten i Manchester

Näst sista konserten hölls i Londons Cadogan Hall.

Efter konserten bjöd ni vänner på en härlig buffé så att alla kunde slappna av efter en intensiv vecka tillsammans, tacka varandra och skåla för framgången.

Under en turné kan det hända oförutsedda händelser.

Vi åkte ju under hotet från coronaviruset hängande över oss med den osäkerhet det innebar. Under hela perioden var dock engelska och svenska myndigheter ännu samstämmiga och det fanns inget som sa att konserter inte fick genomföras eller från svenskt håll, att svenskar som befann sig utomlands skulle resa hem.

Vad som så småningom sades i Skottland var att från den 16 mars fick inga konserter eller liknande ske. Vi klarade oss alltså med en dags marginal.

Några var lite hängiga någon dag men av allt att döma var det ett resultat av något de ätit. En fiol blev stulen på ett av ställena men tjuven ångrade sig och kom tillbaka med den. En cello gick sönder och måste repareras.

Vi fick skicka hem två inhyrda musiker boende i Danmark efter konserten i London så att de skulle hinna hem innan den danska gränsen stängdes. I övrigt gick allt bra.

Vår underbara turnéledare, Chrissy, som gjort de här resorna ett otal gånger med olika orkestrar hjälpte oss med allt praktiskt vi behövde. Enligt henne var vi den trevligaste orkestern någonsin, ett fint omdöme. Tack för det!

På det hela taget en mycket lyckad turné. Skulle vi önska något hade det varit mer publik, men vi alla vet orsakerna till att det var glesare i raderna än normalt.

Jag vill passa på att rikta ett varmt tack till vänföreningen för ert stöd.

Einar Ander

Det är Beethovens år i år!

Den frodiga grönskan i byarna runt Wien började lysa av höstfärger och vinskörden stod för dörren. För Beethoven hade sommaren 1802 varit plågsam. Han höll på att förlora sin hörsel. Det så kallade Heiligenstadt-testamentet speglar hans förtvivlan. Men ”det syntes mig omöjligt att lämna världen innan jag frambringt allt det som jag kände jag måste göra”.

Under andra världskriget spred BBC hopp över världen genom att annonsera sändningarna med det inledande temat i den femte symfonin, ta-ta-ta-aa. Senare skulle finalen i den nionde symfonin med sitt frihetspatos – på grund av censuren maskerat till An die Freude bli Europahymn. 250 år efter sin födelse är Beethoven den mest spelade klassiske tonsättaren.

Varför är hans popularitet obruten?

”**Beethovens musik** rör vid skräckens, fruktans, rädslans och smärtans hävstång och väcker den oändliga längtan som är romantikens väsen”, har någon sagt.

Det är en god sammanfattning av en kompositör, som ständigt överraskar, med en oförutsägbart som spänner mellan solsken och dramatik. Ingen kompositör väcker starkare känslor. Det finns något rebelliskt över honom, rastlöst innovativ är andra omdömen.

Född 1770 växer han upp i kurfurstendömet Köln. Fadern, sträng och medelmåttig hovmusiker, insåg till all lycka sonens musikalitet. Beethoven reser till Wien och tar lektioner för Haydn.

Trots ovärdat yttre och bondska vanor inbjuds han att spela i adelns salonger, där hans improvisationer på piano väcker oförställd beundran. I Wien stannar han till sin död 1827 med avbrott för kortare resor.

Han uppvaktar många damer men förblir ogift. Kanske insåg han att han inte kunde förena konstnärskap och familjeliv. 18-åriga Therese gör han odödlig i ”Für Elise”. Lika kompromisslös som Beethoven var som konstnär, lika misstänksam och besvärlig var han som människa, ständigt i gräl med förläggare, tjänstefolk och vänner. Ett förmynderskap för en brorson blev förödande för alla parter.

Den tilltagande dövheten gör det omöjligt för honom att spela och dirigera offentligt. Mot slutet av sitt liv hörde han bara musiken inom sig. Ändå kunde han några år före sin död skriva mästerverk som nionde symfonin. Hur var det möjligt?

En triumferande konstnär, som ville lyfta mänskligheten samtidigt som han, olycklig och lidande, inte kunde förverkliga sina ideal i vardagslivet. Så kan man teckna bilden i ett nötskal. Han ville tjäna mänskligheten och applåderna kommer aldrig att tystna. När rymdfarkosten Voyager skickades ut i rymden 1977, försågs den med höjdpunkter ur den mänskliga civilisationen, bland annat en grammofonskiva med musik där bara en kompositör representerades med två musikstycken, Beethoven.

Tidigare i år fångade pianisten Igor Levit mig i Stockholms konserthus med sin lätta hand i mästarens sonater. Men upplevelsen att få höra Gävle Symfoniorkester framföra den andra symfonin i samma sal gick vi miste om. I stället bjöds vi på en remarkabel digital upplevelse då en kammarensemble med Åsa Wirdefeldt, Mats Olofsson, Julia Crowell och Mårten Landström spelade symfonin i Matteus kyrka. Så djärvt, så storslaget.

Åke Holmquist har i sin omfattande Beethovenbiografi (2011) kritiskt granskat mytbildningen kring Beethoven och tecknat ett unikt konstnärskap och ett tragiskt livsöde. Oumbärlig för alla Beethovens beundrare. Googlar du på ”Beethoven – banbrytaren” hittar du min recension i GD.

Tomas Attorps

Information från ordföranden

Årsmötet uppskjutet. Resan till Edinburgh ställdes in. Vänföreningens verksamhet har som allt annat påverkats av coronakrisen. Vi har, som också meddelats i e-mail, fått ställa in årsmötet den 30 mars liksom vänträffen den 5 maj och resan till Falun den 12 maj.

I styrelsen har vi dock kunnat sammanträda – via telefonkonferens. Vi har vid mötet den 4 maj beslutat att vi allra senast den 15 augusti ska besluta om datum för årsmöte – i första hand i fysisk form – men om detta inte är möjligt – på distans via dator eller telefon. Vår plan är att årsmötet ska äga rum allra senast i början på september. Vid nästa styrelsemöte den 1 juni ska vi också diskutera höstens aktiviteter.

Den 12 mars tog jag som ordförande i föreningen beslutet att ställa in den planerade resan till Edinburgh den 13–16 mars där ett 20-talmedlemmar med Valbo Resetjänsts som researrangör skulle vara med vid symfoniorkesterns sista konsert under turnén i Storbritannien i anrika Usher Hall. Vi hoppades in i det sista att det skulle kunna vara möjligt att resa. I veckan före vår planerade avfärd började dock orsmolnen hopa sig. Flygbolaget Norwegian, som skulle ta oss till och från Skottland sades stå på randen av konkurs och allt fler länder stängde sina gränser och utfärdade omfattande restriktioner. Jag bedömde då att osäkerheten kring resan blev alltför stor för att den skulle kunna genomföras. UD utfärdade den 13 mars – samma dag vi skulle åkt iväg – en uppmaning om att särskilt personer som tillhörde riskgrupper skulle överväga sitt resande.

Den 14 mars kom UD med sin formella avrådan mot alla utlandsresor.

Orkestern kunde genomföra konserten. Det blev den allra sista i Usher Hall innan Storbritannien började stänga ner. Och orkestern kom hem med flyg på måndagen.

Eftersom avrådan från UD kom efter vårt avresedatum betalar inte vår researrangör Valbo Resetjänsttillbakakostnaderna. Däremot kommer årsmötet att få ta ställning till ett förslag om att resenärerna ska få tillbaka 50 procent av resekostnaden från föreningen. Det innebär en summa på cirka 80 000 kronor. Vi föreslår att kompensationen finansieras med medel ur Turnéfonden och att en plan upprättas för hur och när pengarna successivt ska återbetalas till fonden från föreningens driftkonto. Vi anser att vi på detta sätt kan bibehålla både föreningens och fondens stabila ekonomi.

Vår förhoppning är att årsmötet godkänner förslaget. Det innebär en betydande summa pengar och innebär en finansiell lösning som vi anser måste underställas medlemmarna. Mer detaljerad information kommer inför årsmötet.

Ingrid Iremark,
ordförande, 070-590 94 88, ingrid.iremark@gmail.com

Stödjande företag: Advokatfirman Börje Leidhammar, Margaretha Stååquist Fastigheter, Trycktrean (trycker Gehör), VS& Perssons bussar AB

Medlemsavgift

Enskild medlem, 150 kr, familj 250 kr, studerande och ungdom till och med 18 år, 25 kr. Företag/organisation 1 000 kr.

Betala in medlemsavgiften på vårt **obs! nu bara Bankgiro 5223-0406**. Ange namn, adress och epostadress. Ansvarig utgivare för Gehör är Ingrid Iremark